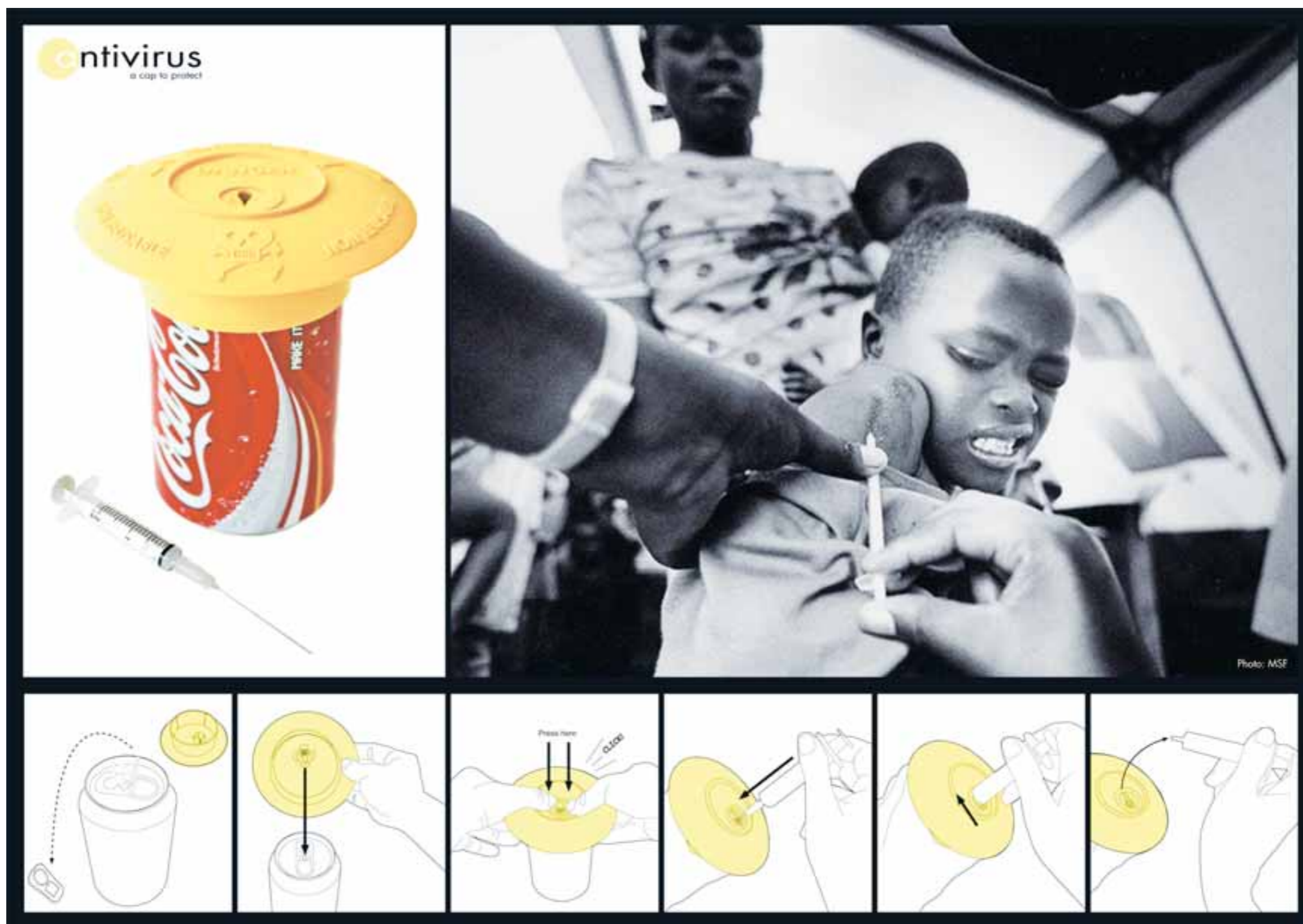

Ubehagelig, primitiv og urimelig film

Side 6

112 store og små forbedringer af livet

De topnominerede til verdens største designpris, Index Award, blev i går præsenteret ved et pressemøde i Politikens Hus. Knap en tredjedel af de nominerede kommer fra Danmark.

KARSTEN R.S. IFVERSEN

Hån Pham skulle vaccineres mod stivkrampe. Som ren rutine. Otte år gammel var den lille pige flygtet fra Saigon til Singapore og som så mange andre bådflugtninge interneret i en lejr. Men nålen, hun blev stukket med, var inficeret, og hun blev alvorligt syg. 25 år senere er den nu designuddannede kvinde vendt tilbage til barndomshændelsen, der nær havde kostet hende livet. I dag er den blevet afsættet for en særdeles lovende designkarriere.

I sit afgangsprøve fra designskolen i Kolding har hun skabt en billig og nem løsning til at reducere antallet af stikulykker betragteligt. Hun har skabt 'Antivirus' – et plastklåg til brugte sodavandsdåser, der dermed bliver transformeret til en sikker afsnipper og opbevaring af brugte engangsnåle.

Vil låget blive produceret og distribueret i stor stil, kan det drastisk reducere overførsel af blodbårne sygdomme fra brugte kanyler, som er et alvorligt sundhedsproblem i udviklingslande. Der foretages hvert år mere end 16 milliarder injektioner på verdensplan. I udviklingslandene går omkring hver anden injektion galt, og inficerede nåle er hvert år skyld i 260.000 hiv-infektioner, 21 mio. tilfælde af hepatitis B og 2 mio. af hepatitis C.

Hån Phams design giver tillige en meningsfuld genanvendelse af nogle af de

millioner af dåsesodavand, der tømmes hver dag i samme lande. De er nemlig ofte den eneste kilde til rent drikkevand og derfor foretrukket af nødhjælpsarbejdere og turister. I Afrika alene drikkes der hver dag 78 millioner dåser Coca-Cola. Dertil kommer så alle de andre sodavandsmærker. Som Hån Pham tørt konstaterer: »Der bliver ikke mangel på beholdere til låget».

Hun har udviklet låget i samarbejde med Læger uden Grænser, der har givet hende de informationer og erfaringer, der var nødvendige for at skabe det mest hensigtsfulde design. Låget er let krumt og stikker ud over kanten, så det beskytter håndfladen, når man i en ofte stresset situation skal skifte nål på en kanyle. »Og dødningsegnet er internationalt og genkendes af børn ned til to år«, siger Hån Pham og smiler over en lille opstilling af dåser med gule plastlåg.

Opmuntrende nomineringer

Man kan blive helt glad på menneskehedens vegne, når man kigger ned over listen af 112 topnominerede design til Index-prisen. F.eks. et bærbart drop til børn, der gør, at de ikke behøver at være på hospitalet, men kan være hjemme hos mor

FAKTA INDEX

Index er en syv år gammel nonprofit-organisation med base i København, der fokuserer på design, der kan forbedre væsentlige aspekter af menneskelivet over hele planeten.

Organisationen arbejder gennem et netværk, der tæller verdens førende institutioner og designere, der har gjort det til det største center for viden om livsforbedrende design.

Den mest synlige aktivitet er uddelingen hvert andet år af verdens største designpris, Index-prisen, som blev uddelt første gang i 2005. Fem vindere vil dele en præmiesum på 100.000 euro.

340 design var indstillet i år, og 112 er udvalgt til finalen. De kan ses på en gratis udstilling i København fra 24. august. Index-prisen uddeles 28. august.

og far eller lege med kammerater, mens de bliver behandlet. Eller en elegant benprotese, der blot koster 8 dollar at fremstille, og som med en fodlignende fjeder-effekt vil kunne lette gangen på jord for de mange landmineofre i verdens fattige egne.

De alvorlige problemer, nogle af dem adresserer, er selvfølgelig forstemmende, men den vilje til at gøre noget ved dem, som designene udtrykker, tegner et håb for en verden, hvor tunge politiske processer bliver overhalet og forhåbentlig inspireret af en hurtigtarbejdende innovationsdrevne produktverden med både høj kulturel og etisk kapital. Men tegner Index-konkurrencens livsforbedrende design så blot toppen af kransketagen, eller er de tegn på en generel vilje i det kapitaldrevne erhvervsliv til at gøre noget ved alverdens problemer?

Bilindustrien er i hvert fald et felt, hvor det kan være svært at finde alvorlige forsøg på at gå op imod de store kapitalinteresser, der f.eks. ikke sætter miljøet overst på dagsordenen. For det har jo aldrig rigtig været sexet at spare på energien. Og derfor har miljørigtige elbiler altid været udformet som ganske usexede vogne for folk, der ikke kan lide at køre bil. Det har den lille amerikanske fabrik Tesla gjort noget ved. De har lavet en miljørigtig

roadster, der ikke bare ligner, men opfører sig som en rigtig high end sportsvogn, der accelererer hurtigere end en Porsche 911: 0-90 km/t på 4 sekunder, topfart på 200 km/t og rækkevidde på knap 400 km. Alt sammen leveret af lithium-ion-batterier og en fuldstændig støjsvag elmotor. En fuld opladning tager 3,5 time. Det begynder at ligne noget. Ikke umiddelbart for de mange, men det har altid været den slags eksklusive biler, der har drevet udviklingen og moden for almindelige biler.

Vide rammer

Det taler til Index' ære, at man kigger så bredt på designbegrebet. Et andet fascinationsobjekt blandt de nominerede er således den kunstige 3D-onlineverden Second Life. Second Life er nok et modefænomen, men inkarnerer et buzzword i disse år: brugerstyret design. Der foregår intet, som de 3 millioner brugere ikke selv har fundet på og bygget op. Oprindeligt blev det skabt til underholdning, et sted, hvor man frit kunne påtage sig fiktive identiteter, men i dag bruges onlineverdenen tillige af universiteter, tænketanke og selskaber til møder, forskning, fælles ideudvikling og design.

Men når Index tager uhåndgribeligt design under sin hat, går de også videre end til den elektroniske verden. Et af de mest

ANTIVIRUS. Plastikhætten, der klemmes ned over brugte sodavandsdåser, er udviklet af danskvietnameseren Hån Pham. Hætten har et hul, hvori en nål sikkert kan adskilles fra en kanyle. Nålen kan ikke komme ud af dåsen igen, og dermed begrænses risikoen for smitte. Foto: Index Awards

uhåndgribelige blandt de nominerede er et politisk integrationsværktøj udviklet til Århus Kommune. Designerne hedder Sune Kjems og Ida Vesterdal, og de har udformet et ideseminar, der kvalificerede indvandrere og flygtninge, der nok havde fordel af at være dagligdagseksperter i integrationsproblemer, men som ikke besad det fornødne politiske ekspertsprog til at fremføre dem i en politisk brugbar proces.

Processen mundede ud i nogle forslag til forbedringer af de berørte gruppers dagligdag, og systemet kan nemt overføres til andre befolkningsgrupper, der har svært ved at komme til orde i politiske processer, f.eks. handikappede og ældre på plejehjem. Designernes særlige kompetencer kommer her på banen som »evnen til at give noget en menneskelig målestok, at visualisere det og samle modstridende krav«, som Kigge Hvid,

administrerende direktør for Index, sagde i går ved pressemødet i Pressen.

Index benytter sig således af et radikalt større designbegreb end det, der tidligere kendetegnede begrebet Danish Design. Design er i høj grad blevet spørgsmål om at finde på nye kategorier, på prototyper. Form, farve og funktion sidestilles i Index-konkurrencen med begreber om indvirkning som nødvendighed, bæredygtighed og hastighed og spørgsmål om en større meningssammenhæng kulturelt, etisk og visionært. Det er disse områder, som Indexjuryen bedømmer de nominerede ud fra. Det skulle give Hån Phams 'Antivirus'-låg gode chancer.

Designet er enkelt, brugervenligheden er i top, indflydelsen på brugernes liv er enorm, og som vision indebærer det en dyb medmenneskelighed. Det eneste, der taler mod, at Hån Pham løber med en af de fem store hovedpriser på i alt 100.000 euro, når juryen har bestemt sig sidst i august, er, at forrige års vinder af den store pris var et lignende enkelt, danskudviklet design til brug i udviklingslande – et billigt sugerør med filter, der gør, at man kan drikke direkte af bakteriefyldt vand. I vores rastløse verden er variation ikke kun noget, man kræver af innovatorer, men især af prisuddelelere.

karsten.ifversen@pol.dk

